

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

**ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМА НА СРЕДНОТО СТРУЧНО
ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

***АВТОМАТСКО УПРАВУВАЊЕ И
ПРОГРАМИРАЊЕ***

III година

МАШИНСКА СТРУКА

МАШИНСКИ ТЕХНИЧАР ЗА ПРОИЗВОДСТВО

Скопје, мај 2001 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: АВТОМАТСКО УПРАВУВАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: машински техничар за производство

1.2.2. Струка: машинска

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година (фаза) на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно (неделен контакт): 3 часа

1.5.2. Број на часови годишно (квота на изучувањето): 108 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Ученикот да се информира за видовите на управување;

- да се запознае со нумеричкото управување;
- да се информира за нумеричкото управување кај металорезачките машини;
- да ги разликува НЦ од ЦНЦ;
- да ги споредува предностите на ЦНЦ;
- да ја познава управувачката единица;
- да составува програми за обработка на машински делови.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

Основните знаења учениците ги имаат стекнато од наставните предмети **технологија на обработка и информатика** од прва и втора година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
ВИДОВИ НА АВТОМАТСКО УПРАВУВАЊЕ	6	Ученикот: - да се информира за видовите на автоматско управување; - да разликува управување со брегови и копири; - да ги согледа предностите на нумеричкото управување; - да се запознае со примената на компјутерот при управувањето со металорезачките машини.	Објаснува, демонстрира слики, шеми на разни системи на управување.	Технологија на обработка
УПРАВУВАЧКА ЕДИНИЦА	12	- Да се запознае со управувачките единици од разни производители; - да ја согледа предноста на внесување на програмата со примена на компјутер; - да ракува со управувачката единица (рачно и програмирано); - да разликува рачно од компјутерско внесување на програмата.	Демонстрира слики на управувачки единици од разни производители, покажува, објаснува, одговара на прашања, поставува проблеми.	Информатика

ГЛАВНИ ДЕЛОВИ НА ЦНЦ СТРУГ	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги познава главните делови на ЦНЦ стругот; - да разликува главно и помошно движење; - да ја согледа улогата на чекорните мотори; - да ја познава промената на бројот на вртежите; - да разликува континуирана и степенеста промена на бројот на вртежите. 	Показува, демонстрира главни делови на ЦНЦ струг, објаснува, поставува проблеми.	Технологија на обработка
ПРОГРАМИРАЊЕ НА ЦНЦ СТРУГ	40	<ul style="list-style-type: none"> - Да се информира за рачното програмирање на ЦНЦ струг; - да разликува нулта и стартна точка; - да ги применува функциите за програмирање на стругот; - да разликува главни и помошни движења; - да составува програмска листа; - да внесува програмска листа во меморијата на машината или со помош на компјутер; - да ја симулира својата програма. 	Објаснува, покажува одредува нулта и стартна точка, појаснува, одговара, изработува програма со изучуените функции, врши симулација, поставува прашања, дискутира за изработената задача, организира посета на работни организации.	Информатика, технологија на обработка

ПРОГРАМИРАЊЕ НА ЦНЦ ГЛОДАЛКА	40	<ul style="list-style-type: none"> - Да се запознае со главните делови на машината; - да разликува нулта и стартна точка; - да ја согледа разликата меѓу универзална глодалка и ЦНЦ глодалка; - да разликува главни и помошни функции; - да составува програмска листа; - да внесува програма рачно или преку компјутер; - да симулира програма; - да ги воочи сопствените грешки при програмирањето; - да ги отстрани направените грешки. 	<p>Објаснува, покажува, одредува нулта и стартна точка, појаснува, одговара, изработува програма со изучуените функции, врши симулација, поставува прашања, црта пат на алатот, ја тестира програмата, дискутира за изработената задача, организира: тимска работа, посета на работни организации.</p>	<p>Технологија на обработка Информатика</p>
-------------------------------------	-----------	---	--	---

4.2. Наставни методи и активности на учење

Според зацртаните цели на наставниот предмет **автоматско управување и програмирање** ќе се применуваат следните наставни методи: фронтална, демонстрација, дискусија, решавање на нови проблеми, решавање на стари проблеми, индивидуална работа, учење преку сопствено откривање.

Активностите на ученикот ќе се искажуваат на следниот начин: да слуша, да прибележува, да скицира, открива законитости, споредува, работи индивидуално и во група на компјутер, работи домашни задачи, пишува извештаи.

Активностите на наставникот се искажуваат со: зборување, дискусии, демонстрирање, поставување на прашања, организирање на индивидуална работа, како и работа во групи.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно - образовната работа по наставниот предмет **автоматско управување и програмирање** се реализира во специјализирани училници и кабинет. Кабинетот или специјализираната училница потребно е да е опремена со компјутери најмалку на двајца ученици еден компјутер, модели од машински елементи, но, исто така, и со оригинални машински елементи. За успешно реализирање на вежбите потребно е паралелката да се подели на две групи. Наставниот предмет е застапен со три часа неделно, во две полугодија, во трета година.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасна реализација на програмските цели на наставниот предмет **автоматско управување и програмирање** потребно е да се користат: графоскоп или датаскоп, шеми, проспекти, интернет, дидактички ЦНЦ машини, програмски пакет за едитирање и симулација(АПКМ), оптички уред за преднагодување, алат и прибор.

Литература за наставниците може да бидат учебниците кои ја обработуваат застапената проблематика и одговараат на поставените програмски цели, техничките инструкции од производителите на разните управувачки единици и машини. Доколку нема соодветни учебници, потребно е наставникот да изготвува наставен материјал.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно преку писмено проверување по секоја завршена тематска целина. Исто така, се оценуваат и извештаите на учениците од реализираните посети. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма се постапува согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **автоматско управување и програмирање** треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е физички и психички здрав, да го познава македонскиот јазик и кирилското писмо, да е комуникативен и отворен за соработка, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен и подготвен за примена на иновации во воспитно - образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по наставниот предмет **автоматско управување и програмирање** ја реализираат кадри со завршени студии по машинство, VII-1 со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

Воспитно-образовната работа по овој наставен предмет се реализира во специјализирана училница и кабинети. Кабинетите, односно специјализираните училници треба да се опремени со дидактички ЦНЦ машини поврзани со компјутери, програмски пакет за едитирање и симулација (АПКМ или слични).

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2001 година

7.2. Состав на работната група:

1. Виолета Грујевска, советник за стручно образование, Биро за развој на образованието – Скопје
2. Драган Стојановиќ, дипл. маш. инж., наставник – ДСЕМУ “Горги Наумов” - Битола
3. Проф. д-р Тодор Давчев, Машински факултет - Скопје
4. Зоран Гошевски, дипл. маш. инж., Сервис “Микеи” - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.09.2001 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по **автоматско управување и програмирање** ја одобри (донесе) министерот за образование и наука со решение бр. 11 – 3009/1 од 03.07.2001 година.